

IS9001:2008

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT

Môn học

Văn học dân gian

Mã môn 22021

**Dùng cho các ngành
Văn hóa du lịch**

Bộ môn phụ trách

**Cơ bản cơ sở
Văn hóa du lịch**

THÔNG TIN VỀ CÁC GIẢNG VIÊN
CÓ THỂ THAM GIA GIẢNG DẠY MÔN HỌC

1. **Th.S. Nguyễn Thị Hà Anh** – Giảng viên cơ hữu
 - Chức danh, học hàm, học vị: Thạc sĩ
 - Thuộc bộ môn: Cơ bản cơ sở
 - Địa chỉ liên hệ: 15/82/152 Chợ Hàng Cũ – Dư Hàng Kênh – Lê Chân – Hải Phòng
 - Điện thoại: 0986057535. Email: anhnth@hpu.edu.vn.
 - Các hướng nghiên cứu chính: Nghiên cứu văn học dân gian trong một số lễ hội Hải Phòng.

THÔNG TIN VỀ MÔN HỌC

1. Thông tin chung:

- Số đơn vị học trình/ tín chỉ: 02
- Các môn học tiên quyết: Không
- Các môn học kế tiếp: Theo chương trình của chuyên ngành
- Các yêu cầu đối với môn học (nếu có):
- Thời gian phân bổ đối với các hoạt động:
 - + Nghe giảng lý thuyết: 33
 - + Làm bài tập trên lớp:
 - + Thảo luận:
 - + Thực hành, thực tập (ở PTN, nhà máy, điền dã,...):
 - + Hoạt động theo nhóm:
 - + Tự học: 12
 - + Kiểm tra: 02

2. Mục tiêu của môn học:

- Kiến thức: Trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về văn học dân gian Việt Nam.
- Kỹ năng: Giúp sinh viên hình thành được kỹ năng ban đầu về phương pháp học tập, nghiên cứu văn học dân gian, biết cách vận dụng vào tìm hiểu những giá trị văn học dân gian phục vụ cho công việc.
- Thái độ: Yêu quý, giữ gìn và bảo vệ dòng văn học dân gian của dân tộc.

3. Tóm tắt nội dung môn học:

Trong khoảng 150 từ, viết tóm tắt nội dung môn học, bao gồm các khái niệm, lý thuyết phạm trù, lý thuyết chính của nội dung môn học, các công nghệ, các phương pháp nghiên cứu, thành tựu và triển vọng của môn học.

4. Học liệu:

- Học liệu bắt buộc:

- 1) Đinh Gia Khánh – Chu Xuân Diên – Võ Quang Nhơn – Văn học dân gian Việt Nam – NXB Giáo dục, 1998.
- 2) Lê Chí Quế (chủ biên) - Nguyễn Hùng Vĩ – Văn học dân gian Việt Nam – NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 1999.
- 3) Hoàng Tiến Tựu – Văn học dân gian Việt Nam (tập 2) – NXB Giáo dục, 1990.

- Học liệu tham khảo:

- 1) Nguyễn Đông Chi – Kho tàng truyện cổ tích Việt Nam (5 tập), Viện văn học, 1993.
- 2) Vũ Ngọc Phan, Tục ngữ - ca dao dân ca, NXB Khoa học xã hội, 1978.

3) Hoàng Tiến Tựu, Mấy vấn đề phương pháp giảng dạy – nghiên cứu văn học dân gian, NXB Giáo dục, 1983.

4) Hoàng Tiến Tựu, Bình giảng truyện dân gian, NXB Giáo dục, 1996.

5. Nội dung và hình thức dạy – học:

Nội dung (Ghi cụ thể theo từng chương, mục, tiểu mục)	Hình thức dạy – học						Tổng (tiết)
	Lý thuyết	Bài tập	Thảo luận	TH, TN, điền dã	Tự học, tự NC	Kiểm tra	
Phần I. Đại cương về văn học dân gian Việt Nam 1. Thuật ngữ, những quan niệm về văn học dân gian. 2. Đặc trưng cơ bản của VHĐG. 3. Những giá trị cơ bản của VHĐG. 4. Kết cấu thể loại VHĐG. 5. Phương pháp nghiên cứu VHĐG	5						5

**Phần II. Các thể loại tự
sự dân gian Việt Nam**

Chương I. Thần thoại

**I. Giới thiệu về thần
thoại**

1. Các quan niệm về thần
thoại.

2. Định nghĩa.

3. Đặc trưng thể loại.

**II. Những nội dung cơ
bản của thần thoại VN.**

1. Giải thích tự nhiên.

2. Phản ánh ước mơ của
con người chinh phục tự
nhiên.

III. Một số vấn đề thi pháp.

1. Hình tượng thần

2. Cốt truyện.

3

1

4

Chương II. Truyền thuyết I. Giới thiệu về truyền thuyết. 1. Định nghĩa. 2. Đặc trưng thể loại. II. Những nội dung cơ bản của truyền thuyết. 1. Vấn đề đấu tranh chống xâm lược. 2. Vấn đề đấu tranh giai cấp. 3. Các danh nhân văn hóa. III. Một số vấn đề thi pháp. 1. Kết cấu. 2. Đặc điểm xây dựng hình tượng nhân vật.	3				2		5

Chương III. Truyện cổ tích I. Giới thiệu về truyện cổ tích. 1. Định nghĩa. 2. Đặc trưng thể loại. 3. Phân loại. II. Những nội dung cơ bản. 1. Truyện cổ tích thần kì: hiện thực và ước mơ. 2. Truyện cổ tích sinh hoạt: những vấn đề phê phán XH. III. Mấy vấn đề thi pháp. 1. Kết cấu. 2. Nhân vật. 3. Yếu tố thần kì. 4. Không gian và thời gian nghệ thuật.	3				1		4

Chương IV. Truyện cười I. Giới thiệu về truyện cười. 1. Định nghĩa. 2. Đặc trưng thể loại. 3. Bản chất của cái cười trong truyện cười. II. Nội dung cơ bản. 1. Truyện khôi hài. 2. Truyện phê phán thói hư tật xấu trong nội bộ quần chúng nhân dân. 3. Truyện châm biếm, đả kích giai cấp thống trị. III. Một số vấn đề thi pháp. 1. Kết cấu. 2. Các thủ pháp gây cười.	2				1		3

Chương V. Truyện ngụ ngôn I. Giới thiệu truyện ngụ ngôn. 1. Định nghĩa. 2. Đặc trưng thể loại. II. Những nội dung cơ bản. 1. Những bài học mang tính triết học. 2. Những bài học mang tính phê phán XH, cảnh tỉnh con người. III. Một số vấn đề thi pháp. 1. Nhân vật. 2. Hình tượng ẩn dụ.	1				1		2

Phần III. Thơ ca dân gian Chương I. Tục ngữ I. Giới thiệu về tục ngữ 1. Khái niệm. 2. Đặc trưng thể loại. 3. Phân biệt tục ngữ, thành ngữ, ca dao. II. Nội dung của tục ngữ. 1. Kinh nghiệm về lao động sản xuất. 2. Triết lí ứng xử dân gian. 3. Nội dung phê phán. III. Thi pháp. 1. Cấu trúc 2. Nhịp, vần	3				1		4
Chương II. Câu đố I. Giới thiệu về câu đố 1. Khái niệm 2. Đặc trưng thể loại II. Nội dung 1. Thế giới sự vật 2. Những vấn đề xã hội, con người trong câu đố III. Vấn đề thi pháp 1. Hệ thống ẩn dụ 2. Các lối mô tả	2				1		3

Chương III. Về							
I. Giới thiệu về về							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng thể loại							
II. Nội dung							
1. Phê phán xã hội	1				1		2
2. Ca ngợi, biểu dương							
III. Thi pháp							
1. Bức tranh tả thực							
2. Tính trào lộng trong về							

Chương IV. Ca dao, dân ca I. Giới thiệu về ca dao 1. Khái niệm 2. Đặc trưng thể loại II. Nội dung 1. Nội dung của ca dao lao động 2. Nội dung của ca dao nghi lễ 3. Nội dung của ca dao sinh hoạt III. Thi pháp 1. Kết cấu 2. Thể thơ 3. Ngôn ngữ 4. Nhân vật trữ tình 5. Không gian, thời gian NT 6. Các biện pháp tu từ	5				2		7
Chương V. Chèo 1. Nhìn chung về trò diễn dân gian 2. Khái niệm chèo dân gian 2. Đặc điểm của chèo dân gian	2				1		3

Chương VI. Giới thiệu sơ lược văn học dân gian các dân tộc thiểu số							
I. Sử thi							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng	2						2
3. Phân loại							
II. Truyện thơ							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng							
Ôn tập							1
Tổng (tiết)							45

6. Lịch trình tổ chức dạy – học cụ thể:

Tuần	Nội dung	Chi tiết về hình thức tổ chức dạy – học	Nội dung yêu cầu sinh viên phải chuẩn bị trước	Số tiết
1 (3 tiết)	Phần I. Đại cương về văn học dân gian Việt Nam. 1. Thuật ngữ, những quan niệm về văn học dân gian. 2. Đặc trưng cơ bản của VHDG.	- Giới thiệu tài liệu tham khảo phục vụ môn học. - Thuyết trình		3
2 (3 tiết)	Phần I (tiếp) 3. Những giá trị cơ bản của VHDG. 4. Kết cấu thể loại VHDG. 5. Phương pháp nghiên cứu VHDG. Phần II. Các thể loại tự sự dân gian Việt Nam	-Thuyết trình, phát vấn	- Đọc học liệu 1,2,3 về thần thoại. - Đọc học liệu tham khảo 1,2.	2

[illegible]

4 (3 tiết)	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà về thần thoại, truyền thuyết.	- SV sưu tầm các tác phẩm phản ánh nội dung thần thoại. - Tìm hiểu các lễ hội tại địa phương mình.	- Đọc học liệu 1,2,3 về thần thoại, truyền thuyết. - Tra cứu trên Internet	3
5 (3tiết)	III. Một vấn đề thi pháp, nội dung truyền thuyết (tiếp) Trả lời các vấn đề mà sinh viên đã nghiên cứu về thần thoại, truyền thuyết Chương III. Truyện cổ tích I. Giới thiệu về truyện cổ tích 1. Định nghĩa 2. Đặc trưng 3. Phân loại.	Thuyết trình		2
6 (3 tiết)	II. Những nội dung cơ bản. 1. Truyện cổ tích thần kì: hiện thực và ước mơ. 2. Truyện cổ tích sinh hoạt: những vấn đề phê phán XH. III. Một vấn đề thi pháp. Chương IV. Truyện cười I. Giới thiệu về truyện cười. II. Nội dung cơ bản. 1. Truyện khôi hài. 2. Truyện phê phán thói hư tật xấu trong nội bộ quần chúng nhân dân. 3. Truyện châm biếm, đả kích giai cấp thống trị. III. Một vấn đề thi pháp. 1. Kết cấu.	Thuyết trình, phát vấn		1
				2

	2. Các thủ pháp gây cười. Chương V. Truyện ngụ ngôn I. Giới thiệu truyện ngụ ngôn. II. Những nội dung cơ bản. 1. Những bài học mang tính triết học. 2. Những bài học mang tính phê phán XH, cảnh tỉnh con người.			
7 (3 tiết)	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà về truyện cổ tích, truyện cười, truyện ngụ ngôn.	Sinh viên viết bài thu hoạch về truyện cổ tích, truyện cười, truyện ngụ ngôn theo đề tài giáo viên yêu cầu cho từng nhóm.	- Đọc học liệu 1,2,3 về truyện cổ tích, truyện cười, truyện ngụ ngôn. - Đọc học liệu tham khảo 1,2. - Tra cứu trên Internet	3

8 (3 tiết)	III. Một số vấn đề thi pháp của truyện cổ tích, truyện cười, truyện ngụ ngôn: A.Thi pháp của truyện cổ tích: 1. Kết cấu. 2. Nhân vật. 3. Yếu tố thần kì. 4. Không gian và thời gian nghệ thuật. B.Thi pháp của truyện cười: 1. Kết cấu. 2. Các thủ pháp gây cười. C.Thi pháp của truyện ngụ ngôn . 1. Nhân vật. 2. Hình tượng ẩn dụ. Phần III. Thơ ca dân gian Việt Nam Chương I. Tục ngữ I. Giới thiệu về tục ngữ: II. Nội dung của tục ngữ:	Thuyết trình		2 1

9 (3 tiết)	III. Thi pháp của tục ngữ Chương II. Câu đối I. Giới thiệu về câu đối II. Nội dung của câu đối III. Thi pháp của câu đối Chương III. Về I. Giới thiệu về về II. Nội dung của về	Thuyết trình, phát vấn		3
10 (3 tiết)	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà về tục ngữ, câu đối, về	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà theo nội dung của từng nhóm	- Đọc học liệu 1,2,3 về câu đối, về. - Đọc học liệu tham khảo 1,2 - Tra cứu trên Internet	3
11 (3 tiết)	III. Một số vấn đề thi pháp của tục ngữ, câu đối, về Chương IV. Ca dao, dân ca I. Giới thiệu về ca dao, dân ca II. Nội dung cơ bản của ca dao, dân ca	Thuyết trình		2 1
12 (3 tiết)	III. Một số vấn đề thi pháp Chương V. Chèo 1. Nhìn chung về trò diễn dân gian 2. Khái niệm chèo dân gian 3. Đặc điểm của chèo dân gian	Thuyết trình		3

13 (3 tiết)	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà về ca dao, chèo	Sinh viên tự nghiên cứu ở nhà theo nội dung của từng nhóm	Đọc học liệu 1,2,3 về ca dao, chèo - Đọc học liệu tham khảo 1,2. - Tra cứu trên Internet	3
14 (3 tiết)	III. Thi pháp ca dao 1. Kết cấu 2. Thể thơ 3. Ngôn ngữ 4. Nhân vật trữ tình 5. Không gian, thời gian NT 6. Các biện pháp tu từ * Đặc điểm của chèo dân gian	Thuyết trình, phát vấn		3

Hải Phòng, ngày 15 tháng 01 năm 2014.

Chủ nhiệm Bộ môn

Người viết đề cương chi tiết

Nguyễn Thị Hà Anh

Phê duyệt cấp trường